

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Київ-2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

Спеціальність   012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

УДК 373:81(02)
ББК 72.461

Методика розвитку мовлення: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. І.Є Товкач. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. - 40 с.

Розробник:

Ірина Євгенівна Товкач, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

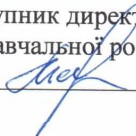
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

 Г.В. Беленька

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I.</i> Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання мови	10
<i>Змістовий модуль II</i> Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності	11
<i>Змістовий модуль III.</i> Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу	14
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика розвитку мовлення»	17
V. Плани семінарських та практичних занять	19
VI. Завдання для самостійної роботи	30
Карта самостійної роботи студента	34
VII. Система поточного та підсумкового контролю	34
VIII. Методичне забезпечення курсу	37
IX. Методи навчання	38
X. Рекомендована література	38
Базова	40
Допоміжна	41

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика розвитку мовлення» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту на основі Програми фахових дисциплін з підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист 1/9 736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр з даної дисципліни відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу курсу «Методика розвитку мовлення», необхідне методичне забезпечення, складові та технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Методика розвитку мовлення» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в сфері комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільника: оволодіння системою знань, необхідною для виховання мовленнєвої особистості дитини, своєчасного та ефективного опанування мовленням та мовою, як вагомим досягненням дошкільного дитинства, для здійснення комунікативно-мовленнєвої діяльності; оволодіння дитиною літературними нормами і культурою мовлення та спілкування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення» є озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти (2012 р.).

Вивчення курсу передбачає формування компетенцій:

Компетенції	Задачі	
	Знання про:	Уміння
Мовна	-засвоєння усвідомлення мовних норм;	-адекватно застосовувати мовні норми в різних видах діяльності в процесі використання мови;

Мовленнєва	-про мову як засіб спілкування; мовні і позамовні інтонаційні засоби виразності мовлення;	– вміння адекватно і доречно користуватися мовою як засобом спілкування в різних життєвих ситуаціях доречно використовувати як мовні так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення.
Професійно-мовленнєва	- знання, на яких ґрунтується професійно-мовленнєва діяльність і які сприяють формуванню професійної мовленнєвої готовності студентів до роботи з дітьми; -засоби, форми навчання дітей в умовах сучасного дошкільного навчального закладу та сім'ї, методи та прийоми в контексті розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури; -нормативно-правову та науково-методичну базу з мовленнєвої компетентності дитини; складові та наповнення розвивального мовленнєвого середовища; -планування різних видів роботи та структуру плану освітнього процесу з розвитку мовлення дітей різних категорій і за різних соціальних умов (обдаровані діти, з тимчасовими затримками мовленнєвого розвитку, з мовленнєвими вадами та ін.);	-доцільного використання засобів, форм навчання мови, методів і прийомів, та задля вирішення освітніх завдань в роботі з дітьми різних вікових груп; - добирати зміст знань про мову, враховувати вікові, індивідуально-психологічні особливості дітей, їх інтереси, потреби, нахили; - визначати зміст мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку керуючись нормативно-правовою та науково-методичною базою; - створювати розвивальне мовленнєве середовище в груповому приміщенні та на ділянці сучасного дошкільного навчального закладу; - комплексно застосовувати мовні та немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних ситуаціях, проявляти ініціативність у спілкуванні; - планувати роботу з формування мовленнєвої компетенції дитини на день, тиждень, місяць, рік.
Практично-творча	засоби та педагогічні технології мовленнєвої компетентності дітей раннього та дошкільного віку.	творчо використовувати педагогічні технології; -обирати та виготовляти дидактичний матеріал (наочний та словесний) для формування у дітей знань про мову, мовленнєвих вмінь, навичок; описувати методику його

		використання; -проявляти творчу пізнавальну активності, спостережливість, здатність моделювати, експериментувати, використовуючи умовно-символічні зображення, схеми та інше. - залучати дітей та батьків до словесної творчості, інтегрувати в творчих завданнях свої інтереси, уподобання, цінності тощо.
--	--	---

Робоча навчальна програма передбачає вивчення курсу в процесі поєднання лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Питома вага вивчення курсу припадає на самостійну роботу студента, що передбачає формування відповідних умінь та навичок, здобуття нових знань для їх ефективного використання в ході вирішення практичних завдань, педагогічної практики в базових дошкільних навчальних закладах. Семінарські заняття мають на меті узагальнення, систематизацію, корекцію знань, засвоєних студентами в процесі лекцій та самостійного вивчення матеріалу. В ході виконання практичних завдань відбувається комплексне застосування отриманих знань та оволодіння проектно-конструктивними вміннями проектування занять з розвитку мовлення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120 год., 4 кредити ECTS.**

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., з них: 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські, 0 год. - практичні заняття; 6 год. - модульний контроль; 42 год. – самостійна робота, з них 30 год. – підготовка до екзамену.

Вивчення навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення» розраховано на один навчальний рік (II – курс) і закінчується екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Модулів – 3	Напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2-й
Індивідуальне навчально - дослідне завдання: портфоліо за освітньою лінією «Мовлення дитини»		Семестри 3-4
Загальна кількість годин – 120		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»
	Семінарські	20 год.
	Самостійна робота	42 год. 3 них 30 год. –самостійна підготовка до екзамену
	Модульний контроль	6 год.
	Вид контролю: екзамен	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Лекційних	Семинари	Практичні	Індивідуальна заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1 Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання рідної мови (3 семестр)								
1.1.	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття		2				3	
1.2.	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку			1			3	
1.3.	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей		2	1			5	
1.4.	Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики			2			7	
	Модульний контроль							2
	Разом:	28	4	4			18	2
Змістовий модуль 2. Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності (3 семестр)								
2.1.	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Розвиток мовлення у дітей першого-другого років життя		2				1	
2.2.	Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення у ранньому віці		2	2			2	
2.3.	Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку		2	2			1	
2.4.	Теорія і технологія розвитку словника дітей дошкільного віку		1	1			1	
2.5.	Теорія і технологія формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку		1	1			1	
2.6.	Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення у дошкільників: діалогічне й монологічне мовлення		2	2			2	

2.7.	Навчання дітей розповідання й переказу літературних творів			2			2	
	Модульний контроль							2
	Разом:	32	10	10			10	2
	Разом за 3 семестр	60	14	14			28	4
<p>Змістовий модуль 3. Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи (4 семестр)</p>								
3.1.	Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності		2				4	
3.2.	Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення			2			3	
3.3.	Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика ознайомлення дітей з поняттям «склад», «наголос», «наголошений склад»		2	2			3	
3.4.	Методика ознайомлення дітей зі звуком і літерою. Навчання усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма.		2				3	
3.5.	Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти		2	2			1	
	Модульний контроль							2
	Разом за 4 семестр	30	8	6			14	2
	Разом за навчальний рік	120	22	20			42 + 30 підготовка до екзамену	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ.

Лекція 1

ВСТУП. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ.

Ключові поняття (2 год.)

Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови як наука. Об'єкт, предмет, зміст, завдання дошкільної лінгводидактики як навчальної дисципліни.

Мовлення в контексті дитячого розвитку.

Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками, їх внесок у науку про навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.

Наукові засади дошкільної лінгводидактики. *Методологічні* засади (мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови, мова – засіб спілкування, взаємозв'язок мови й мислення). Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства; *природничі* засади (вчення І. Павлова про II сигнальну систему, становлення II сигнальної системи у дітей, будова мовного апарату); *психологічні* засади (вчення психологів про мовлення і мовленнєву діяльність; усвідомлення дітьми звукового та словникового складу мовлення); *лінгвістичні* засади (лінгвістика – теоретичне підґрунтя методики; функції мови та мовлення; стилі мовлення, нормативність і культура мовлення); *педагогічні* засади (педагогіка – база лінгводидактики; використання категорій педагогіки в методиці розвитку мовлення: навчання, виховання, розвиток, формування, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми, фактори, умови, виховання).

Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіди, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики.

Основні поняття теми: лінгводидактика, об'єкт, предмет, зміст, завдання, методика, теорія, мова, мовлення, текст, нормативність, функції мови і мовлення, культура мовлення, закономірність, дитина, чуття мови, принципи навчання мови, розвитку мовлення: загальнодидактичні, методичні (загальні методичні принципи, часткові методичні принципи, спеціальні); мовна й мовленнєва компетенція тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 3.

Лекція 2

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, ЗАСОБИ, МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ (2 год.)

Мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови; мова як засіб спілкування; взаємозв'язок мови й мислення; слова й поняття.

Роль чуттєвого досвіду в розвитку мовлення. Мовленнєва діяльність (Б. Баєв, І. Бодуен де Куртене, І. Зимня, О. Леонт'єв, І. Синиця, Ф. де Соссюр) та її характеристика. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дошкільників (А. Богуш, Ф. Сохін, В. Яшина). Розвивальний потенціал мовленнєвого середовища дошкільного закладу і родини (А. Богуш, Т. Пироженко).

Мовлення вихователя – чинник розвитку культури мовлення дитини.

Мовна й мовленнєва компетенція. Проблема формування мовленнєвої компетенції в державних документах.

Базовий компонент дошкільної освіти про виховання мовної особистості. Базова програма та варіативні програми розвитку мовлення дітей.

Огляд сучасних програм організації мовленнєвої роботи з дошкільниками.

Мета і завдання дошкільного навчального закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови: виховання звукової культури мовлення, розвиток словника, формування граматичної правильності мовлення, розвиток зв'язного мовлення, навчання елементів грамоти та ін.. Засоби розвитку мовлення дитини: організація їхнього спілкування з батьками та вихователями у різних напрямках діяльності – гра, праця, художня література, використання ТЗН, мовлення вихователя й мовлення дітей. Форми навчання дітей рідної мови, розвитку мовлення, виховання мовленнєвої культури. Методи та прийоми : розглядання іграшки, предмета, картинки тощо, дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, читання й розповідання, читання й розповідання, переказування літературних творів та ін..

Розвивальне середовище. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Основні поняття теми: мовленнєва діяльність мовна, мовленнєва компетенція, види мовленнєвої компетенції, завдання, засоби, форми навчання, методи, прийоми навчання мови, розвитку мовлення.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1-11.

Семінар 1

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ РОБОТИ З ДІТЬМИ (2 год.)

Семінар 2

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (3 семестр)

Лекція 3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ НА ЕТАПІ РАНЬОГО ДИТИНСТВА. РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПЕРШОГО-ДРУГОГО РОКІВ ЖИТТЯ (2 год.)

Необхідність свідомого батьківства, спілкування майбутніх батьків у перинатальному періоді.

Значення мови в розвитку дітей раннього віку. Необхідність цілеспрямованого керівництва розвитком мовлення дітей з боку дорослих.

Становлення мовленнєвої діяльності на першому році життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів.

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя.

Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей другого року життя. Завдання

розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Форми роботи з розвитку мовлення дітей другого року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Основні поняття теми: передумови мовного розвитку: голосові реакції; підготовчий період: слухове, зорове зосередження; крик, гукання, гулення, белькіт, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 3, 5, 10.

Лекція 4

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІГОР-ЗАНЯТЬ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У РАНЬОМУ ВІЦІ (2 год.)

Базисна характеристика розвитку мовлення дітей третього року життя. Спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей.

Огляд перших педагогічних праць з проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я.А. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці».

Зміст, завдання, форми, методи та прийоми роботи розвитку мовлення у дітей третього року життя.

Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя.

Розвиток мовлення дітей раннього віку в сім'ї.

Основні поняття теми: зміст завдання, звуковимова, фонематичний слух, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, спостереження, екскурсії-огляди, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 3, 5, 10.

Семінар 3

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)

Лекція 5

ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ(2 год.)

Основні поняття: фонема, звук, звукова культура мовлення. Завдання виховання звукової культури мовлення у дошкільників.

Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної звуковимови; розвиток фонематичного слуху, мовного дихання, дикції, сили голосу, інтонації.

Зміст, форми, методи та прийоми роботи з виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: звукова культура (компоненти звукової культури мовлення, фонема, звук, завдання виховання звукової культури мовлення, методи, прийоми роботи над звуковою культурою мовлення дошкільника: чистомовки, скоромовки, розповіді зі звуконаслідуванням, артикуляційні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Допоміжна: 1, 3, 5, 10.

Семінар 4

ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Лекція 6

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ, ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ(2 год.)

Особливості засвоєння слова в дошкільному віці.

Завдання і зміст словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

Принципи словникової роботи.

Методи і прийоми словникової роботи з дітьми.

Розвиток словника дітей в різних видах діяльності.

Поняття граматичної будови мови.

Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Дитяче словотворення.

Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників.

Зміст та форми, методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: словник, активний, пасивний, принципи словникової роботи, безпосередні та опосередковані методи ознайомлення з навколишнім у словниковій роботі, дидактична гра, види дидактичних ігор з словникової роботи, лексичні вправи; граматики, формування граматичної правильності мовлення, граматичні помилки, словотворення, методи, дидактична гра, види дидактичних ігор з формування граматичної правильності мовлення у дітей, граматичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1-4, 7-8.

Семінар 5

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ СЛОВНИКА, ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (1 год.)

Лекція 7

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Поняття «діалог (монолог)», «діалогічне (монологічне) мовлення».

Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід.

Види бесід. Тематика підсумкових бесід.

Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди.

Види запитань вихователя та дитячі запитання. Вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей.

Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Способи організації переказу. Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання дітей розповідання.

Основні поняття теми: діалогічне мовлення, бесіда, вступна, супровідна, заключна, підсумкова бесіда, структура підсумкової бесіди: вступна, основна, заключна, види запитань: констатувальні, причинно-наслідкові тощо; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь (описова, сюжетна, з пам'яті, творча), прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1-4, 7-8.

Семінар 6

Методика навчання дітей зв'язного мовлення (2 год.)

Семінар 7

Методика навчання дітей розповідання й переказу літературних творів, складання розповідей на різних видах занять (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВИ ЇХ ДО ШКОЛИ

(4-й семестр)

Лекція 8

ІНТЕГРАЦІЯ РОБОТИ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ В РІЗНІ ВИДИ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

Планування роботи з розвитку мовлення в дошкільних навчальних закладах.

Збагачення словника в пізнавальній діяльності. Пошуково-експериментальна діяльність як стимулятор мовленнєвого акту, розвитку пізнавальної активності дошкільника.

Розвиток діалогічного та монологічного мовлення в процесі ігрової діяльності.

Технологія формування самостійної мовленнєвої діяльності дітей у розвивальному середовищі.

Єдність підходів та вимог - як умова успішного мовленнєвого розвитку дітей

Основні поняття теми: планування роботи, ігрова діяльність, пізнавальна діяльність, самостійна мовленнєва діяльність, підходи та вимоги.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1-9.

Семінар 8

ГРА ТА ДИТЯЧА ТВОРЧІСТЬ ЯК ЕФЕКТИВНІ ЗАСОБИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ (2 год.)

Лекція 9

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ПОНЯТТЯМИ «СЛОВО», «РЕЧЕННЯ», НАВЧАННЯ ЗВУКОВОГО АНАЛІЗУ СЛІВ. МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ЗНАЙОМЛЕННЯ З ПОНЯТТЯМИ «СКЛАД», «НАГОЛОС», «НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД» (2 год.)

Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення.

Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Етапи навчання грамоті дітей дошкільного віку.

Підготовка до навчання грамоті на п'ятому році життя. Завдання, зміст та форми роботи в підготовчому періоді щодо навчання дітей елементів грамоти..

Зміст і завдання підготовки до навчання грамоті на шостому році життя. Завдання, зміст, форми роботи з навчання грамоті дітей зазначеного віку.

Методика практичного ознайомлення дітей дошкільного віку з поняттями «слово», «речення».

Поняття звукового аналізу слова. Завдання і зміст роботи з навчання звукового аналізу слів дітей дошкільного віку.

Мовні та немовні звуки. Методика ознайомлення з голосними та приголосними (твердими та м'якими приголосними) звуками мови.

Методичні прийоми звукового аналізу та синтезу слова. Поняття складової структури слова, наголос у слові. Методичні прийоми складового аналізу слова.

Основні поняття теми: навчання грамоти, усвідомлення мовлення, наступність, перспективність, мовленнєвий розвиток, пізнавальна активність, звуковий аналітико-синтетичний метод, етапи навчання грамоти: добуквенний, буквенний, післябуквенний; слово, речення, звуки мови: голосні, приголосні (тверді та м'які), звуковий аналіз, звуковий аналіз слова, робота з картками-схемами, умовні фішки, склад, наголос, наголошений склад, методичні прийоми тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Допоміжна: 1-9.

СЕМІНАР 9

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПОНЯТТЯМИ «СЛОВО», «РЕЧЕННЯ», «СКЛАД», «НАГОЛОС», «НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД» (2 ГОД.)

ЛЕКЦІЯ 10

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗВУКОМ І ЛІТЕРОЮ. НАВЧАННЯ ДІТЕЙ УСВІДОМЛЕНОГО ЧИТАННЯ. ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА (2ГОД.)

Поняття літера (буква), читання. Методика ознайомлення з голосними та приголосними (м'якими й твердими) звуками мови та відповідними літерами. Навчання звуко-буквеному аналізу слів, прийоми навчання усвідомленого читання. Вправи та ігри з метою формування навичок читання літер, складів, слів, речень.

Підготовка руки дитини до письма. Завдання, зміст, форми, методи та прийоми відповідної роботи. Вправи з підготовки руки дитини до письма.

Основні поняття теми: вітчизняні та зарубіжні методики, навчання дітей грамоти, звук і літера (буква), звуко-буквений аналіз, методи й прийоми навчання дітей читання, робота з картками-схемами, таблицями; підготовки руки дитини до письма.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4, 5.

Допоміжна: 1-9.

ЛЕКЦІЯ 11

ОГЛЯД СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ГРАМОТИ. (2 год.)

Характеристика методів навчання дітей грамоти: звуковий аналітико-синтетичний метод К. Ушинського, метод М. Монтесорі, метод Маккіндер, метод Глена Домана, метод кубиків М. Зайцева; методика І. Карабаєвої, Л. Шелестової та ін.

Завдання, зміст, форми роботи з дітьми старшого дошкільного віку щодо ознайомлення зі звуками мови та відповідними літерами.

Основні поняття теми: вітчизняні та зарубіжні методики, методи й прийоми навчання дітей читання.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4, 5.

Допоміжна: 1-9.

Семінар 10

ОГЛЯД СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ГРАМОТИ (2 год.)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА

РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ»

Разом: 144 год. 3 них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42+30 (на іспит) год.

(II курс 3 семестр)

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II					
	Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання рідної мови				Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності					
Кількість балів за модуль										
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій	1	2			3	4	5	6	7	
Теми лекцій	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку			Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства	Становлення і розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять	Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технологія розвитку словника, формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дітей	
Теми семінарських занять			Закономірності та принципи мовленнєвого розвитку дітей. Завдання, зміст, засоби розвитку мовлення дітей.	Історичний огляд становлення та розвитку дошк. лінгводидактики		Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять	Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технологія розвитку словника, формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення у дошкільників	Навчання переказу літературних творів; складання розповідей на
Самостійна робота	5 бали	5 бали	15 балів	10 балів	5 бал	10 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
ІНДЗ										
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА

РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ»

Разом: 120 год. 3 них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42+30 (на іспит) год.

Модулі	Змістовий модуль III (2 курс 4 семестр)					
Назва модуля	Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи					
Кількість балів за модуль						
Лекції	11 8	12	13 9	14 10	15 11	
Теми лекцій	Інтеграція роботи з розвитку мовлення дітей в різні види діяльності		Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова	Методика ознайомлення зі звуками і новою літерою. Навчання усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти	
Теми семінарських занять		Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення	Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова			Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти
Самостійна робота	10 балів	10 балів	15 балів	10 балів		5 балів
ІНДЗ						
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)					
Підсумк. конр.	Максимальна кількість балів в семестрі – (286 : 60 = коефіцієнт - 4,76) Примітка: до розрахунку узято виступи на 7 семінарських заняттях					
	Іспит – 40 балів					

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВІДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАННЬОМУ ВІЦІ (II курс 3 семестр)

Семінар 1

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Закономірності і принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

2. Мова. Мовлення дитини. Зміст і базисні характеристики мовленнєвої діяльності дітей у Базовому компоненті дошкільної освіти (2012 р.) та чинних програмах. *Робота в підгрупах за словниками (термінологічні завдання), з текстами чинних програм та БКДО в аспекті організації навчально-мовленнєвої діяльності дітей в умовах ДНЗ та сім'ї.*

3. Мета та завдання розвитку мовлення дітей. Засоби розвитку мовлення дітей. Форми організації навчання мови та розвитку мовлення дітей в дошкільних навчальних закладах. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

4. Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку рідної мови, розвитку мовлення, виховання мовленнєвої культури. *Заповнення таблиці.*

Самостійно опрацювати питання: Вплив мовлення вихователя на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до мовлення вихователя. Вимоги до мовлення дітей.

Рекомендована література

Базова

1. **Базовий компонент дошкільної освіти України:** науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7– С. 1-19 с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.
3. **Дитина:** Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]. ; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
4. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.
7. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. - С. 308-314.

Семінар 2

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 ГОД.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку. Вчення К. Ушинського про рідну мову. Є. Тихеева та С. Русова – фундатори дошкільної лінгводидактики. Внесок І.Срезневського, І. Огієнка, в розвиток української дошкільної лінгводидактики. Погляди Б. Грінченка про рідну мову та школу. Витоки дошкільної лінгводидактики в працях зарубіжних вчених (Я.-А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтесорі та ін.). Огляд становлення дошкільної лінгводидактики в працях російських науковців (В. Одоевський, А. Симонович, Л. Шлегер, Є. Тихеева та ін.). Лінгводидактичні погляди В. Сухомлинського. Сучасні дослідження проблем дошкільної лінгводидактики на Україні (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, І Луценко, Т. Піроженко та ін.). *Виставка книг. Аналітичний огляд та систематизація.*
2. Періодизація розвитку дошкільної лінгводидактики в Україні. *Підгрупова робота: внесок видатних особистостей в розвиток дошкільної лінгводидактики за алгоритмом.*
3. Співбесіда за змістом статей К.Д. Ушинського; зустріч з педагогами-практиками.

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 93-167.

Допоміжна

2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с. - С. 137 – 150; 152 – 183; 212 – 214.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (II курс 3 семестр)

Семінар 3

Методика розвитку мовлення у дітей третього року життя (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку дітей третього року життя. *Заповнення таблиці.*

2. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей третього року життя. *Робота в підгрупах з текстами чинних програм в аспекті мовленнєвої діяльності дітей зазначеного віку.*

3. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми третього року життя. Види занять та методика їх проведення. Характеристика методів і прийомів. *Імітація фрагментів форм роботи з дітьми. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлення дидактичних посібників.*

Особливості процесу становлення мовлення в ранньому віці (умови, чинники, закономірності, тенденції).

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 271-277.
2. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.
3. Товкач І.Є. Мовлення дитини / А.В. Кишинська, І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 29-33; 67-69.
4. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)/
6. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 275-296.
7. Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. – 2016.- № 4. – С. 3-6.

Семінар 4

Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття звукової культури мовлення. Характеристика особливостей звуковимови у дітей дошкільного віку. Індивідуальна перевірка звукової культури мовлення у дошкільників. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів.*

3. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання короткочасних проектів з використанням ігор, художніх творів (віршів, чистомовок, скоромовок) та розповідей із звуконаслідуванням: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. - С. 307- 360.
2. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
3. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Допоміжна

4. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
5. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 214-270.
6. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В.Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семинар 5

Теорія і технологія розвитку словника, формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Особливості, завдання розвитку словника у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми роботи з розвитку словника у дошкільників.

3. Становлення граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку. Характеристика мовленнєвих періодів. Дитяче словотворення. Шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей. Виправлення граматичних помилок дітей. *Заповнення таблиці.*

4. Методи та прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.

Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвої діяльності з подальшим аналізом методів і прийомів.

5. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання фрагментів роботи педагога з дітьми з використанням розповідей з важкими граматичними формами та дидактичних ігор та вправ: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 366-378; 399-433.

- 2.Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219 та ін.
- 3.Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В.Гавриш, І.Є.Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212 та ін.

Допоміжна

- 4.Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
- 5.Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 405 – 460; 469-552.
- 6.Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб.** / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семінар 6

Методика навчання дітей зв'язного мовлення (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

- 1.Становлення зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей дошкільного віку.
Заповнення таблиці.
- 2.Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей дошкільного віку.
- 3.Методика проведення бесід і полілогів. Навчання дошкільників міркування.
Запитання. Характеристика запитань та вимоги до них. *Імітація фрагментів діяльності, обговорення конспектів, творчі завдання; опрацювання конспектів.*

Рекомендована література

Базова

- 1.Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507. С. 450-472; 495-507.
- 2.Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
3. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
4. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В.Гавриш, І.Є.Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса

Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135--141; 197-212.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.
7. Гавриш Н. Сім'я / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.
8. Гавриш Н. Ігри й іграшки / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.
9. Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
10. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
11. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семінар 7

Методика навчання дітей розповідання й переказу літературних творів (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного (монологічного мовлення) у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці. Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. Методика навчання розповіді за картинами. Описові та сюжетні розповіді. Розповіді за серією сюжетних картин. Імітація фрагментів занять, елементи тренінгу, творчі завдання, опрацювання конспектів.*
2. Складання зразків *сюжетних історій з пам'яті*: з колективного досвіду «Як ми...»; з індивідуального досвіду «Про те, що мені сподобалось сьогодні найбільше» для дітей старшого дошкільного віку.
3. Методика навчання розповіді за уявою. *Імітація фрагментів занять, обговорення конспектів, творчі завдання: складання зразків історій для дітей старшого дошкільного віку*: а) за поданим початком вихователя; б) за опорними словами (3-5 слів); в) на запропоновану тему (за вибором).
4. Методика навчання переказу літературних творів. Способи навчання дітей переказу. *Імітація фрагментів занять; елементи тренінгу; творчі завдання; опрацювання конспектів занять.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507.
2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.

3. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
- 4.Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» /Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.19-26; 74-79; 135-140;197-212.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.
8. Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
- 9.Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
- 10.Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
- 11.Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
- 12.Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ (2 курс 4 семестр)

Семінар 8

Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття гри та дитячої творчості. Види дитячих ігор. *Заповнення таблиці.*
2. Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення» та формування фонематичного сприйняття у дошкільників. Дидактичні ігри з навчання дітей грамоті. *Відеоперегляд фрагментів форм роботи з дітьми з використанням ігор та їх обговорення.*

3. Методика проведення мовленнєвих ігор з дітьми різних вікових груп дошкільного навчального закладу. *Імітація фрагментів занять з використанням різних видів мовленнєвих ігор та вправ. Представлення виготовлених дидактичних посібників.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. - С. 634-649; 650-659.
2. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років [Текст]** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
3. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.
4. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

5. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово». - 2005. - С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
6. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // *Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»)* : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.
7. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // **Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ)** / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.
9. Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
10. Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
11. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

СЕМІНАР 9

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПОНЯТТЯМИ «СЛОВО», «РЕЧЕННЯ», «ЗВУК», «СКЛАД», «НАГОЛОС», «НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД» (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Ключові поняття. Характеристика сучасних методів та прийомів роботи над словом і реченням з дітьми 4-7 років. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «звук», «голосний», «приголосний» та ін.; навчання дітей звукового аналізу слова. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання; моделювання та аналіз фрагментів занять з навчання елементів грамоти.*

3. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «склад», «наголос», «наголошений склад»; навчання дітей читання складів, слів, речень. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання; моделювання та аналіз фрагментів занять з навчання елементів грамоти.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 678-687.
2. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина**: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
3. Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» /Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. огневюк ; наук. Ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.19-26; 74-79; 135-140;197-212.
4. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки : методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

5. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник./Упоряд. Богуш А. – К., 2005. – С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
6. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»)** : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред.. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
7. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки : навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семинар 10

Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття щодо усвідомлення дитиною мовлення.. Характеристика сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «склад», «наголос», «наголошений склад»; навчання дітей читання складів, слів, речень. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання.*

3. Застосування методичних прийомів у навчанні дітей читання складів, слів, речень. *Імітація фрагментів занять з навчання дітей старшого дошкільного віку грамоті. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлених дидактичних посібників.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 678-687.

2. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

3. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник./Упоряд. Богуш А. – К., 2005. – С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.

4. Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

5. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є. Товкач // *Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред.. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім.. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.*

6. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

7. Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

8. Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

9. Товкач І. Що є справжнім читанням для дошкільняти? / І. Товкач // *Дошкільне виховання*, 2015. - № 11. - С. 6-9.

10. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ II курс (3-4 семестри)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІСІ

Всього – 18 год.

II курс (3 семестр)

Тема 1.1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття – 1 год.

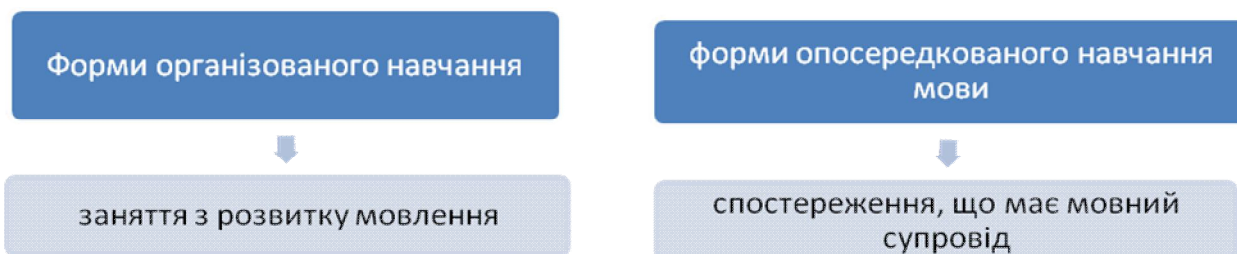
Заповнити схему (сонечко) «Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками» (1 год.).

Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку – 2 год.

Проаналізувавши роботи *Л. Федоренко «Принципи методики навчання мови», Е. Короткової «До проблеми вивчення принципів навчання мовлення»* та опрацювавши підручник скласти структурно-логічну схему «Принципи навчання дітей рідної мови» - (2 год.).

Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей – 3 год.

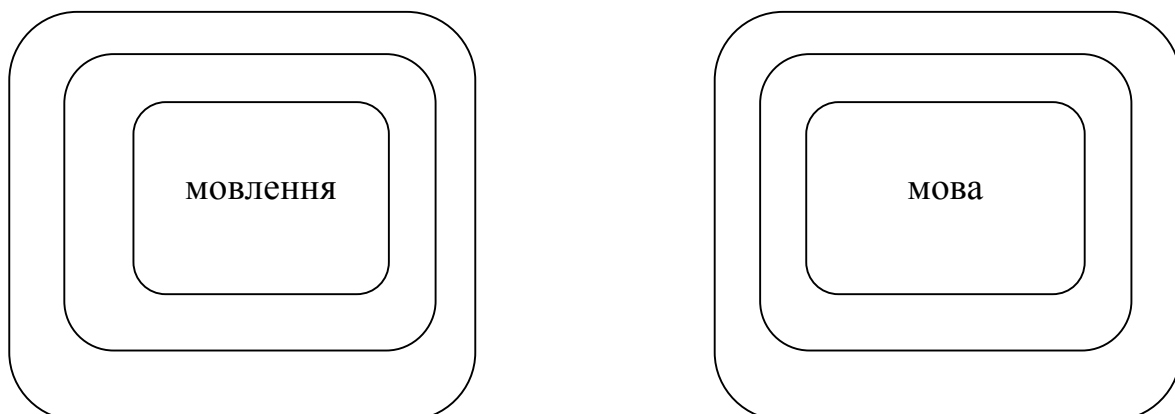
1. Заповнити схему «Форми організації мовленнєвої роботи з дітьми в ДНЗ» за поданим зразком.

(1 год.)

2. Виберіть декілька прислів'їв та приказок, що найточніше відбивають думку про чинники, що впливають на розвиток мовлення дошкільників, випишіть їх (1 год.).

3. Доберіть 5 – 7 слів-асоціацій до слів *мова* й *мовлення* (послідовно, окремо до кожного). Заповніть карту ранжування: розташувати у квадратах у напрямі від центру дібрані слова – від найбільш до найменш значимих (1 год.).

Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні - 4 год.

1. Скласти список літературних творів К. Ушинського, Б. Грінченка, В. Сухомлинського та сучасних авторів (письменників та поетів), що доступні дітям дошкільного віку (2 год.).

2. Зробіть аналітичний огляд та систематизацію щодо сучасних досліджень проблем дошкільної лінгводидактики в Україні за останні 3-5 років (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Всього – 10 год.

II курс (3 семестр)

Теми 2.1. - 2.2. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку - 3 год.

1. Підготуватися до моделювання ситуацій ігор-занять з дітьми 3-го року життя за попередньо розробленими конспектами у студентській аудиторії. Виготовлення стимульного матеріалу (1 год.)

2. Скласти картотеку журнальних статей (за останні 3 роки) з розвитку мовлення дітей раннього віку з коротким анотованим текстом до кожної (1 год.).

3.-Чи справедливе, на ваш погляд, твердження К.І. Чуковського, який назвав дошкільнят лінгвістичними геніями, чи то є образним виразом? (0,5 год.)

4. Розробити рекомендації для батьків малят (0,5 год.)

Тема.2.3. Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку – 1 год.

1.Дібрати 3-4 чистомовки і одну розповідь зі звуконаслідуванням (з наочністю: картонажний театр чи фото, відео тощо) для дітей 4-го року життя (+ 3-4 скоромовки для дітей 5-6 років життя). Підготуватися до моделювання ситуацій у студентській аудиторії (0,5 год.).

2. *Розробити рекомендації для батьків малят (0,5 год.)*

Тема 2.4. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку – 1 год.

Скласти словникову скриньку для кожної вікової групи ДНЗ (тема за вибором студента) з ознайомлення з якостями та властивостями предметів, іграшок + художня література до теми: загадка, вірш, оповідання чи казка (1 год.).

Тема 2.5. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей – 1 год.

1.Дібрати 3-4 дидактичні ігри та дидактичною розповіддю (чи казкою) зі складними для засвоєння граматичними словоформами (Наприклад, з невідмінюваними іменниками : *какао, шосе, пюре, какаду* і т.п.). Підготуватися до моделювання ситуацій у студентській аудиторії (0,5 год.).

2.*Розробити рекомендації для батьків дітей старшого дошкільного віку (0,5 год.)*.

Теми. 2.6. - 2.7. Методика навчання дітей зв'язного мовлення – 4 год.

1. Скласти бесіду за дидактичною картиною для дітей будь-якої вікової групи (1 год.).

2. Поясніть, у чому полягає відмінність літературної творчості письменника та словесної творчості дошкільника.

3.*Розробити рекомендації для батьків:*

А) малят;

Б) дітей старшого дошкільного віку. (2 год.).

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3
ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В
ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В
ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ**

Всього – 14 год.

II курс (4 семестр)

Тема 3.1. Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності. - 3 год.

1. Ознайомитись з планами навчально-виховної роботи вихователів одного з дошкільних навчальних закладів. Проаналізувати перспективний (2 тижні) та календарний плани (2 дні) щодо цілісності, послідовності, комплексності вирішення завдань з розвитку мовлення дітей (аналіз письмовий) (2 год.).

2. Розробити вербальний супровід до спостереження за птахами на прогулянці; до дослідно-пошукової діяльності з піском та водою (1 год.).

Тема 3.2. Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення – 3 год.

1. Дібрати настільно-друковану гру, продумати інструкцію-пояснення до неї та підготуватися до проведення її у студентській аудиторії. Виготувити до гри необхідну наочність (2 год.).

2. Підготуватися до проведення *методичного ярмарку*, на якому кожен студент має представити свою дидактичну гру чи посібник (1 год.).

Тема 3.3. Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика практичного ознайомлення з поняттями «склад», «наголос слова» - 3 год.

1. Виготувити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «речення» (картки – схеми речень з кольорових смужок з прорізами над ними та предметні картинки до них; картки із словами – помічниками: *в, у, на, під, біля, за* тощо). (0,5 год.)

2. Виготувити зразки дидактичного матеріалу для практичного ознайомлення дітей з поняттями: «голосні, приголосні звуки, тверді та м'які приголосні звуки»; навчання звукового аналізу слів (фішки-чоловічки: *Голосний, Приголосний, М'який та Твердий Приголосні*; три схеми-картки для звукового аналізу слів: з трьох, чотирьох звуків (наприклад, *жук, коза*); на порівняння м'яких й твердих звуків (наприклад, *кіт-кит чи ліс - лис*) та довгого слова (наприклад, *велосипед*)– (0,5 год.).

3. Виготувити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «склад слова» (дидактичний посібник: «Веселий потяг» чи «Будиночок») (0,5 год.)

4. Розробити рекомендації для батьків дітей:

А) 4-5 років життя (0,5 год.).

Б) 6-7го років життя (0,5 год.).

Тема 3.4. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма – 3 год.

1. Скласти конспект заняття для дітей старшого дошкільного віку на ознайомлення зі звуком (звуками) мови та літерою (за вибором). Виготувити зразки демонстраційного дидактичного матеріалу до конспекту (2 год.).

2. Дібрати дві вправи з підготовки руки дитини до письма. Виготувити до них відповідні зразки для роботи з дітьми (за вибором) (1 год.)

Тема 3.5. Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоті - 1 год.

Зробити презентацію методів навчання дітей грамоти, що використовуються у світовій практиці: метод Монтесорі, метод Маккіндер, метод Глена Домана, метод кубиків М. Зайцева та ін. (1 год.)

Карта самостійної роботи студента

	Змістовий модуль	Тема модуля	Кількість балів	Всього балів за модуль
1	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ. РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ(ЗСЕМЕСТР)	Тема 1.1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття. –	5 балів	35 балів
		1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку	5 балів	
		Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей	15 балів	
		Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні	10 балів	
2	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗСЕМЕСТР)	Тема 2.1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Розвиток мовлення у дітей першого-другого років життя.	5 балів	35 балів
		Тема 2.2. Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення у ранньому віці	5 балів	
		Тема.2.3.Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	5 балів	
		Тема 2.4. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку	5 балів	
		Тема 2.5. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей	5 балів	
		Тема.2.6. Методика навчання дітей зв'язного мовлення	5 балів	
		Тема 2.7. Навчання дітей переказу літературних творів, складання різних видів розповідей	5 балів	
3	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРИ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ (4 СЕМЕСТР)	Тема 3.1. Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності.	10 балів	50 балів
		Тема3.2. Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення.	10 балів	
		Тема3.3. Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика практичного ознайомлення з поняттям «склад», «наголос»,	15 балів	

	«наголошений склад»		
	Тема3.4. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма	10 балів	
	Тема3.5. Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти	5 балів	
	ВСЬОГО БАЛІВ ЗА СЕМЕСТР		120

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (II курс 3-4 семестри)

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика розвитку мовлення» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок максимальної кількості балів в семестрі за видами поточного
(змістові модулі I, II та III) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	11
2	Відвідування семінарських занять	10
3	Виступ на семінарських заняттях	70
	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	75
5	Виконання завдань самостійної роботи	120
6	ІНДЗ	0
7	Максимальна кількість балів за семестр	286

Коефіцієнт перерахунку: $286 : 60 = 4,76$; 40 балів – іспит.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, ПМК залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 5-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ контрольні завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)
- ✓ відеоматеріали, презентації до лекцій.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні:* ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Богуш А.М. **Дошкільна лінгводидактика:** Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013(2015). – 704 с.

2. **Дитина:** Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, авт.кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]. ; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Мшовець ; Мін. осв. і наук. України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

3. **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.

4. Товкач І.Є. **Слово. Речення. Звуки:** методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

5. Товкач І.Є. **Звуки. Букви. Читання:** методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

1. **Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія.** Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 720 с.

2. Товкач І. Є. **Дидактичні ігри мовленнєвого змісту** / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.

3. Товкач І.Є. **Слово. Речення. Звуки:** навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

4. Товкач І.Є. **Звуки. Букви. Читання:** навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

6. Товкач І.Є. **Працюють усі навколо нас:** навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

8. Товкач І.Є. **Тварини: дикі та свійські:** навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

9. Товкач І.Є. **Рослини: овочі та фрукти:** навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

10. Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. – 2016.- № 4. – С. 3-6.

Робоча програма навчального курсу
«МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ»

Укладач:

Ірина Євгенівна Товкач, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка